

Vergaderjaar 2018–2019

28 498

Het Internationaal Strafhof

Nr. 44

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 januari 2019

Van 5 tot en met 12 december jl. vond in Den Haag de jaarlijkse Vergadering van verdragspartijen van het Internationaal Strafhof plaats. Over de Nederlandse inzet tijdens deze Vergadering werd u geïnformeerd via de Kamerbrief van 5 december jl. (Kamerstuk 28 498, nr. 43).

De Vergadering stond dit jaar voornamelijk in het teken van de 20^e verjaardag van het Statuut van Rome. De meerderheid van verdragspartijen onderstreepte de relevantie van het Strafhof, getuige ook het grote aantal situaties dat onderzocht wordt door het Hof, zoals de deportatie van de Rohingya, Oekraïne en Burundi. Echter, ook de uitdagingen waar het Hof zich voor gesteld ziet, kregen veel aandacht. Het kabinet zal zich actief blijven inzetten voor het vinden van oplossingen voor deze uitdagingen en de versterking van het systeem van het Statuut van Rome.

High level event

Voorafgaand aan de Vergadering organiseerde Nederland een *high level event* in het kader van de 20ste verjaardag van het Statuut van Rome, over de uitdagingen voor het Strafhof. Aan de orde kwamen de aankondiging van uittreding van de Filipijnen, de dreiging van de VS met sancties tegen het Hof en het gebrek aan concrete samenwerking tussen de verdragspartijen en het Strafhof waardoor er nu 15 arrestatiebevelen soms al meerdere jaren uitstaan. Twintig jaar na de oprichting van het Internationaal Strafhof is het belang van het Strafhof echter evident, zo benadrukten de sprekers tijdens het *high level event*. *Accountability* is nu meer dan ooit een wezenlijk onderdeel van de internationale rechtsorde en voor het kabinet een prioriteit van het mensenrechtenbeleid. Nederland heeft daarom tijdens het *high level event* één miljoen euro extra toegezegd aan het *Trust Fund for Victims* van het Strafhof. De bijdrage is geoormerkt voor herstelbetalingen aan voormalige kindsoldaten in de Democratische Republiek Congo en ondersteuning aan slachtoffers van seksueel geweld in de Centrale Afrikaanse Republiek.

Kritiek en uitdagingen

Er was tijdens de Vergadering zorg over de negatieve uitspraken van de Amerikaanse veiligheidsadviseur John Bolton en President Trump over het Strafhof en over de dreiging met sancties tegen het Hof en zijn personeel als er een formeel onderzoek wordt gestart naar de situatie in Afghanistan.

De houding van de Afrikaanse landen was dit jaar opvallend positief, met als meest opmerkelijke voorbeeld Zuid-Afrika. Over uittreding werd niet meer gesproken en de adoptie van het misdrijf van agressie werd door Zuid-Afrika als een monument van multilateralisme en internationale samenwerking omschreven. Alleen Kenia en de vertegenwoordiger van de Afrikaanse Unie toonden zich nog steeds negatief, en spraken hun wens voor immuniteiten voor staatshoofden uit.

Daarnaast stelden verdragspartijen die onderwerp van onderzoek zijn, zoals de Filipijnen en Venezuela zich kritisch op. Een aantal andere verdragspartijen hadden eveneens kritiek op het functioneren van het Hof, de soms hoge kosten en de lange tijd die onderzoeken in beslag kunnen nemen. Deze kwesties zullen de komende tijd verder worden besproken.

Vooronderzoeken

De aanklager presenteerde tijdens de Vergadering haar jaarlijkse rapport over haar activiteiten in 2018 ten aanzien van de lopende vooronderzoeken van het Hof. Er zijn momenteel tien situaties waar wordt bezien of een officieel onderzoek gestart zal worden, zoals bijvoorbeeld de dit jaar gestarte vooronderzoeken naar de vervolging van de Rohingya, de Filipijnen en Venezuela. De aanklager gaf aan dat er ten aanzien van een aantal vooronderzoeken snel een beslissing zal worden genomen, en noemde hierbij voornamelijk het vooronderzoek naar de situatie in de bezette Palestijnse Gebieden en het onderzoek naar vermeende oorlogsmisdrijven van Britse onderdanen in Irak tussen 2003 en 2008.

Verkiezing nieuwe aanklager

Het mandaat van de huidige aanklager, Fatou Bensouda, loopt af in juni 2021. Het Hof is gediend bij een sterke opvolger, die tijdens de Vergadering van 2020 zal worden gekozen voor een termijn van negen jaar. Tijdens deze Vergadering werd besproken dat er een «Search Committee» komt dat op zoek gaat naar een geschikte kandidaat.

Begroting

De begroting van het Hof is aangenomen met een verhoging die minder bedraagt dan de inflatie. Gezien de hoeveelheid extra werk als gevolg van de nieuwe vooronderzoeken en mogelijk nieuwe onderzoeken, is dit zeer beperkt. Tijdens de onderhandelingen bleek echter dat deze begroting het maximaal haalbare was. Het kabinet is bezorgd hierover omdat dit het Hof niet efficiënter, maar juist zwakker maakt. Nederland heeft daarom, samen met een groep *likeminded* landen, een verklaring uitgesproken waarin hier voor wordt gewaarschuwd.

Samenwerking

Het gebrek aan samenwerking ten aanzien van de uitstaande arrestatiebevelen was dit jaar een ander belangrijk onderwerp. Nederland heeft hieraan daarom aandacht besteed in de nationale verklaringen, waarbij landen werden opgeroepen het Strafhof zoveel mogelijk te ondersteunen

op dit vlak. Resultaat van de inspanningen op dit terrein in de afgelopen periode was dat Slovenië tijdens de Vergadering een overeenkomst met het Strafhof voor vrijwillige samenwerking ondertekende, op basis waarvan veroordeelden hun straf in Slovenië kunnen uitzitten.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

De Minister van Justitie en Veiligheid,
F.B.J. Grapperhaus